

Vabilo na znanstveni posvet

Tridesetletna vojna in slovenski etnični prostor v prvi polovici 17. stoletja

Naslednjo pomlad, 23. maja 2018, bo minilo štiristo let od druge praške defenestracije, s katero se je sprožila spirala nasilja, ki jo zgodovinarji pomni pod imenom tridesetletna vojna. Maratonska serija spopadov je globoko zarezala v življenje zgodnjenovoveške Evrope ter celini zapustila trajne posledice na številnih področjih.

Mnogim evropskim deželam, kot na primer nemškimi in češkimi, je tridesetletna vojna prinesla opustošenje, trpljenje in politični zaton, za druge pa je poleg vojnih bremen pomenila začetek vzpona in zlate dobe. Tako se je na račun Španije v zahodni Evropi okrepila Francija, na severu pa se je med evropske sile nedvomno uvrstila Švedska. Specifična izkustva iz vojne so evropska ljudstva obeležila v svoji knjižni in likovni tradiciji, o dogajanju pa so se obsežno razpisali sprva dvorni in nato še nacionalni zgodovinarji.

Kljub dejstvu da so slovenskemu etničnemu prostoru med samo tridesetletno vojno neposredni vojaški spopadi ostali prihranjeni, je dogajanje v osrednjih predelih Cesarstva, ki je postalo bojno polje evropskih sil, pomembno zaznamovalo tudi naše kraje. Zato sta ključni vprašanji, ki si ju bomo zastavili na posvetu: 1) kaj je vojna dejansko pomenila za slovenski etnični prostor, in 2) kako se je vtisnila v zgodovinski spomin Slovencev?

Ukvarjanje s tridesetletno vojno v povezavi s slovenskimi kraji nam odpira številna polja raziskav. Že pred izbruhom vojne na Češkem je namreč zahodni del našega prostora na lastni koži občutil vojno viхро, ko se je notranjeavstrijski deželni knez zapletel v spopad z Beneško republiko. Permanentna osmanska nevarnost je zaradi težav Visoke porte s Perzijo začasno pojenjala, nakar so turški vpadi od štiridesetih let 17. stoletja dalje zopet ogrožali Prekmurje in Štajersko. V času »turškega intermezza« pa so vzhodno mejo Štajerske ogrožali upori na Ogrskem. V kontekstu vojaškega dogajanja velja omeniti še kmečke upore, od katerih je največji izbruhnil leta 1635. Številna vprašanja odpirata tudi sama vojaška organizacija in novačenje žolnirjev za cesarsko armado v Nemčiji.

Za habsburško stran ugoden razplet prvih dveh etap tridesetletne vojne je katoliškemu deželnemu knezu omogočil, da je dolgotrajni notranjepolitični konflikt s pretežno protestantskim plemstvom dokončno odločil v svojo korist. S patentom o spreobrnjenju ali izgonu protestantskega plemstva notranjeavstrijskih dežel leta 1628 pa je bila vsaj navzven zaključena tudi protireformacija, ki je prevetrila sestavo deželnega plemstva. Nadaljeval se je proces katoliške obnove, ki je napovedal katoliško dobo slovenskega pismenstva, z njo pa so k nam prišli tudi novi meniški redovi, razcvet so doživele verske bratovščine in romanja. Z vseevropskim spopadom so bila povezana inflacijska gibanja, rastoči stanovski dolgovi ter begunci in berači, ki so prihajali na Slovensko s prizadetih območij. Poleg naštetih se vsekakor velja posvetiti še vprašanjem kulturne, umetnostne in glasbene zgodovine.

Kar zadeva odmeve tridesetletne vojne, ta v zgodovinopisju na Slovenskem sicer nikoli ni nastopala med najpomembnejšimi temami, so pa nekaj poročil o njej zapustili že njeni sodobniki Tomaž Hren, Janez Ludvik Schönleben in Janez Vajkard Valvasor. Ne nazadnje smo na področju leposlovja leta 1919 s Polikarpom Kalanom v Tavčarjevi *Visoški kroniki* tudi Slovenci dobili svojega literarnega *Simplicissimusa*.

Tridesetletna vojna torej odpira dovolj zanimivih vprašanj in ponuja dovolj raziskovalnih izzivov, da štiristoto obletnico njenega izbruha tudi v slovenskem zgodovinopisju obeležimo z znanstvenim posvetom.

V imenu Zgodovinskega inštituta Mika Kosa ZRC SAZU vljudno vabljeni k sodelovanju!

Konferenca: 23. – 24. maj 2018, Atrij ZRC SAZU

Organizator: Zgodovinski inštitut Milka Kosa

Organizacijski odbor: Vanja Kočevar, Boris Golec, Miha Preinfalk, Barbara Šterbenc Svetina

Dolžina povzetka: 1500 znakov s presledki, predvidena je tudi objava prispevkov v monografiji

Prijave zbiramo do petka, 15. decembra 2017 na naslovu: vkocevar@zrc-sazu.si